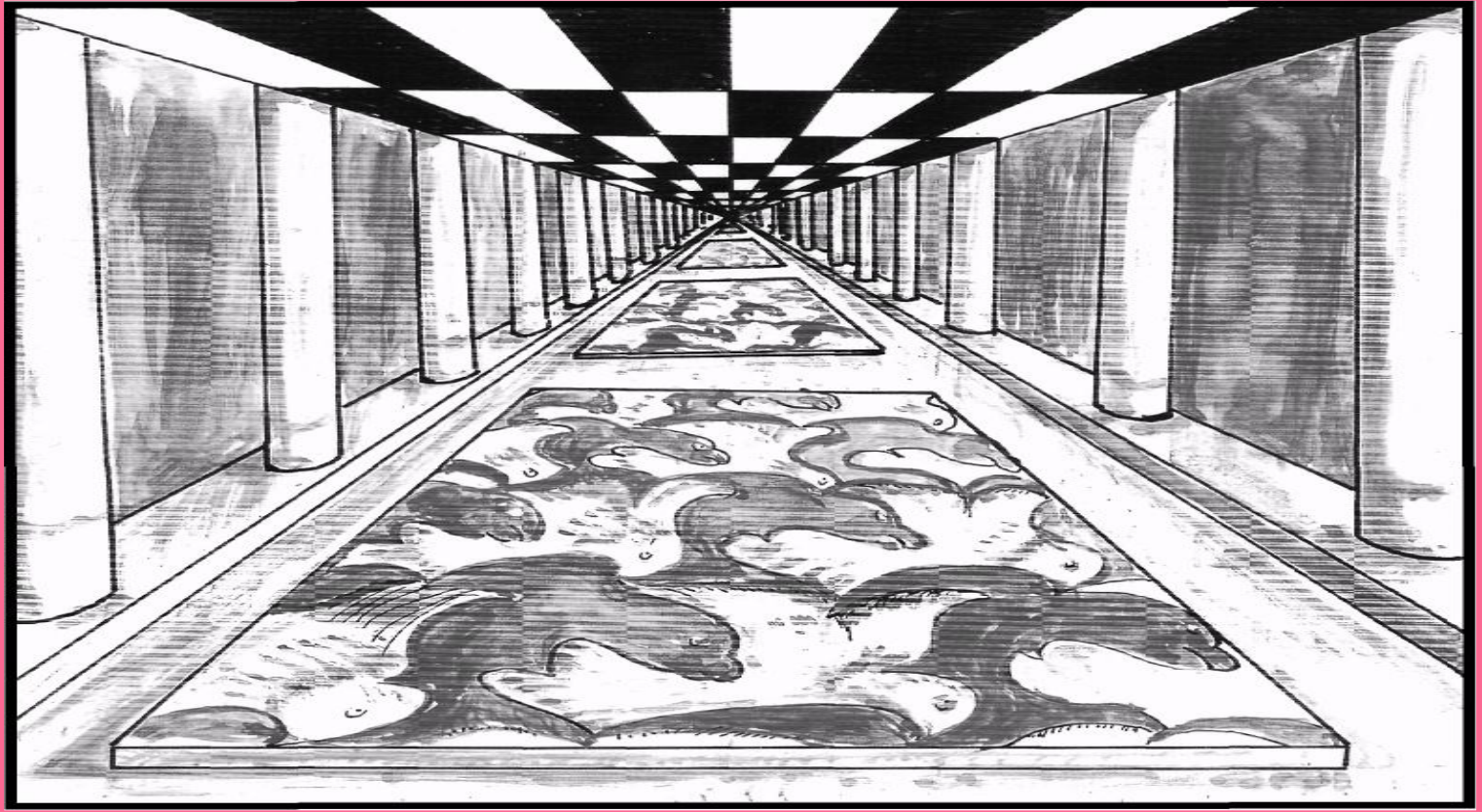

ALGILAMA

- ALGILAMA
- ALGIDA SEÇİCİLİK
- ALGIDA ÖRGÜTLEYİCİ EĞİLİMLER
- ALGI TÜRLERİ
- ALGI DEĞİŞMEZLİĞİ
- ALGI YANILMALARI
- ALGILAMA VE GÜDÜLER

ALGILAMA

Bireyin kendisini, iç ve dış dünyasını bilmek, tanımak ve ayırt etmek, algılamanın esasını oluşturur. Çevreden gelen uyarıcılar beyine ulaşır ulaşmaz duyum olayı ile birlikte "algılama"da meydana gelir. O halde algılama, beyinde meydana gelen bir olaydır.

İnsanın çevresindeki varlıkları ve olayları duyu organları yolu ile tanıyıp, anlayarak, onlara anlam vermesi, nesnelerin bütün halinde kavranması olan algıda "duyumlar önemlidir. Duyum, uyarıcıların alınması, algı ise anlamlandırılması, yorumlanmasıdır. Duyum, algılamanın fizyolojik yanısıdır. Belli uyarıcılar, belli uyarımları oluşturur. Örneğin ses işitmeyi, ışık görmeyi oluşturur. Alışkanlık ve tutumlarımız da algılamada rol oynar. Algılama, nesnelerin bütün halinde kavranması, anlamlandırılmasıdır.

DİKKAT (ALGIDA SEÇİCİLİK)

Günlük hayatta, duyu organlarımıza her an çok sayıda uyarıcı gelir. Ancak bunların hepsi algılanamaz. Bütün güç, algılanmak istenen konu üzerinde toplanır. Çevreden gelen uyarıcıların hepsine birden tepkide bulunulmaz. Sadece küçük bir kısmı algılanır. "Dikkat", algının, belirli bir noktada toplanmasıdır.

Algıda seçicilik durumu, ya kendi özelliklerimizden veya çevreden gelen uyarıcılardan kaynaklanmaktadır.

-Çiçeği çok severim.

-Çiçeği çok severim!

DİKKATİN NEDENLERİ

Dikkatin oluşturulması, meydana gelmesi ve şekillendirilmesinde uyarıcının nitelikleri yanında, organizmanın ilgi ve güdüleri de önemle rol oynar.

Dikkatin İçten gelen nedenleri:

Gereksinim: İnsanlar herhangi bir ihtiyaçlarını karşılamak istediklerinde dikkatlerini o noktaya yöneltirler. Örneğin yemekhanede, yiyecek almak için sırada bekleyen öğrenciler, bütün dikkatlerini sıraya yöneltirler.

İlgi: İlgi duyulan bir durum sonuna kadar izlenir. Örneğin, el işine ilgi duyan bir bayan, başladığı bir işi bitirene kadar ilgilenir.

Merak: İnsan merak ettiği konuya dikkat eder. Örneğin bir filmin sonunu merak eden kişi, sonuna kadar filmi izler.

Sıkıntıdan kurtulma: Herhangi bir sıkıntısı olan kişi, dikkatini bu konuya yöneltir. Örneğin dişi ağrıyan bir kişi, tüm dikkatini bu sıkıntıya yöneltir, ağrıdan bir an önce kurtulmak ister.

Güdülenme hangi konuda ise ona ilişkin uyarıcı, diğer uyarıcılardan önce algılanır, örneğin, makale okumak üzere gazete alan kişi, gazetesinin sadece makale bölümleri ile ilgilenir, diğer sütunları algılamaz.

Dikkatin Çevreden Gelen Nedenleri

Uyarıcının Şiddeti: Organizmaya çevreden gelen uyarıcıların şiddetinde meydana gelen artma-azalma yönünde değişimler, dikkat çeker. Örneğin kuvvetli bir ışık ya da ses.

Uyarıcının Hacmi: Uyarıcıların alışılmış boyutları dışında, örneğin, büyük, küçük, yüksek ince gibi özellikler taşıması dikkat çeker. Örneğin, yüksek bir bina

Tekrarlar: Çevreden gelen uyarıcıların zaman zaman tekrar edilmesi dikkat çeker, örneğin, reklamlar.

Hareket Eden Uyarıcılar: Hareket halinde olan uyarıcılar, duran uyarıcılara göre daha çok dikkat çeker. Örneğin hareket halinde olan bir uçağın duran bir uçağa göre daha çok dikkat çekmesi.

Yenilik ve Tanışıklık: Yeni ya da önceden bilinen uyarıcılar dikkat çeker. Örneğin, kalabalıkta tanıdık bir yüzün, kolayca farkedilmesi.

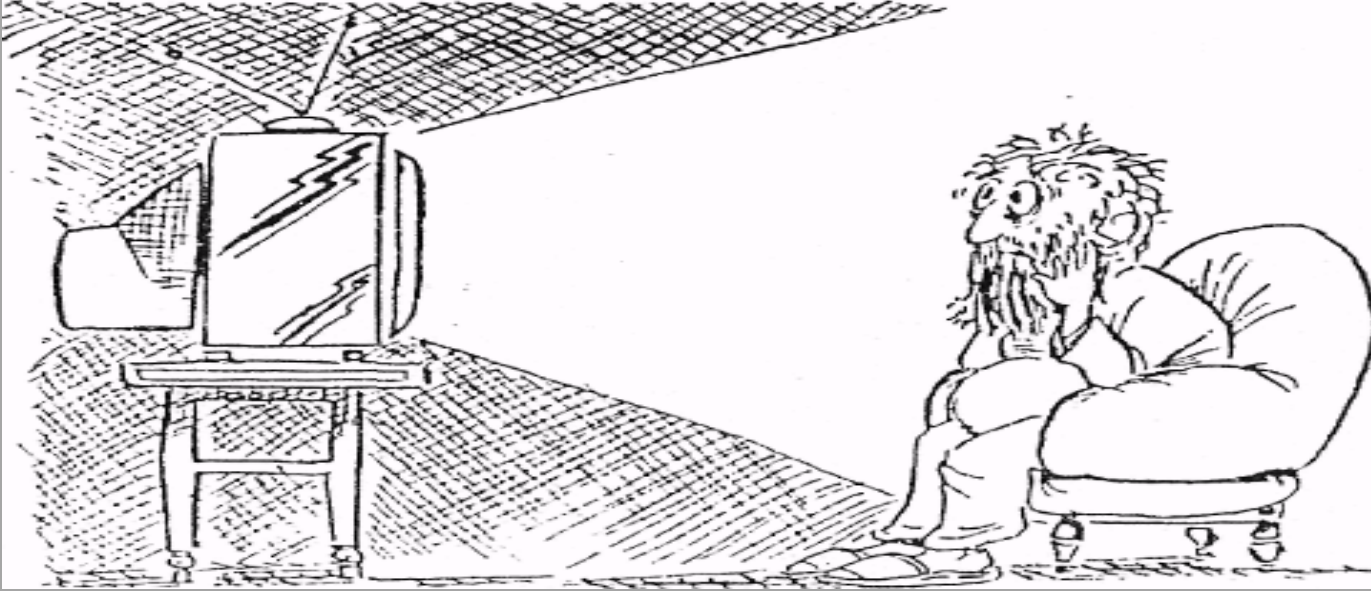
İçten gelen nedenler, dikkatin daha uzun süre devam etmesini sağlar.

DİKKAT VE ALIŞKANLIK

Bireyin dikkati, ilgi ve tutumlarına göre değişir. Alışkanlıklar da belirli bir konuya dikkati artırır.

Örnekler: Kitap okuma alışkanlığına sahip bir kişi, kitapla ilgili yenilikleri takip eder. Yeni kitaplara ilgi duyar. Çiçek yetiştirme alışkanlığına sahip bir kişi, çiçeklerle ilgili yazıları dikkatle takip eder.

Bireyin dikkati alışkanlıkları doğrultusunda artar

Dikkatsizlik ve Dalgınlık: Bireyin kaygıları, psikolojik durumu duygusallığı dikkatini etkiler. İşleri yolunda gitmeyen biri, nesneleri algımlarken dikkat etmeyebilir. İnsanın karamsarlığı, dikkatini olumsuz yönde etkiler. Dolayısıyla dikkatsizlik ve dalgınlık meydana gelir.

DİKKAT EĞİTİMİ

Belli bir olay konusunda dikkati arttırmak için, algılanan olay ya da nesnelerin bireylerin gereksinimlerine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Daha önce geçirilen olumsuz yaşantılar varsa bunlar düzeltilerek yerine olumlu olanların konulabileceği gösterilmelidir. Olumsuz yaşantıların her zaman tekrarlanmayacağı konusunda kişiler ikna edilerek dikkatin bireyde yerleşimi sağlanabilir. Dikkat eğitimi yolu ile bireylerin yararlı alışkanlıklara dikkatlerini yöneltmeleri mümkündür.

Dikkat konusundaki bilgilerden yararlanarak, belirli güdü ve planlara sahip kişilerin, sınıfla ilgili alanlarına göre birlikte eğitilmesi ile oldukça yüksek bir performans elde edilebilir.

ALGIDA ÖRGÜTLEYİCİ EĞİLİMLER

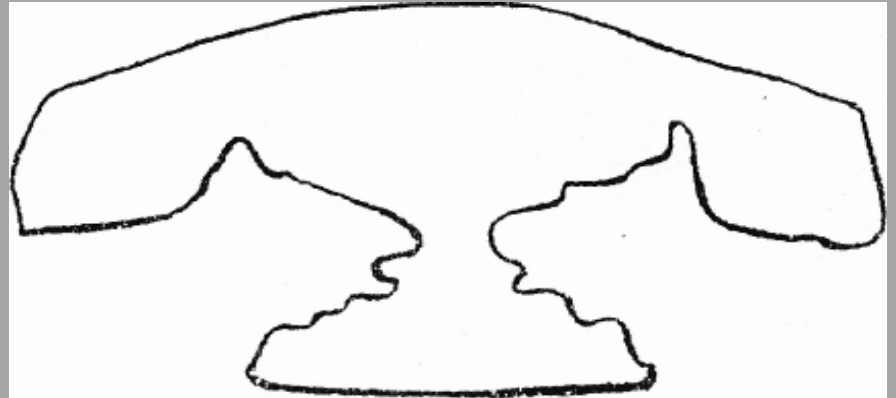
İnsan bir tek uyarıcıya değil, uyaran gruplarına tepkide bulunur. Nesneleri kalıplar veya şekiller halinde görmek, onları örgütleme eğiliminden dolayıdır.

Algıda örgütleyici eğilimler, Şekil-zemin ilişkisi, Gruplama, Tamamlama gibi belli formlar halinde meydana gelir.

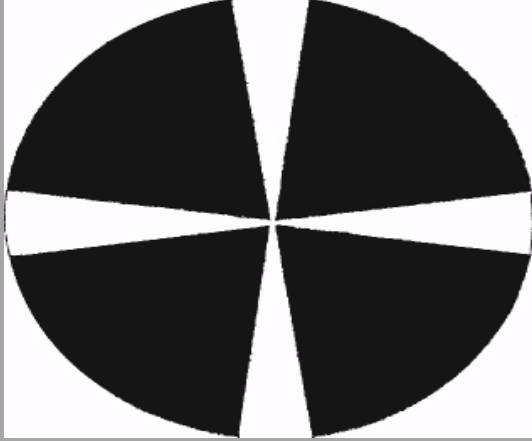
Şekil-Zemin:

İnsanların şekil algılamalarında temel eğilim, şekil ve zeminin birbirinden ayrılmasına ilişkindir. Herhangi bir şeklin dış hatlarının belirlenmesi, algılamada çok önemlidir. Örneğin kelimeler şekil, kelimelerin yer aldığı sayfa zemindir. Şekil önde, zemin arkadadır. Eğer farklılıkları kaldırırsak, şekil ve zeminin yer değiştirdiğini görürüz. O zaman zemin şekil, şekil de zemin gibi görünür. Bu eğilim, görme dışındaki diğer duyular için de geçerlidir. Bir müzik parçasını dinlerken, söyleyenin sesi şekil, müzik ise zemindir.

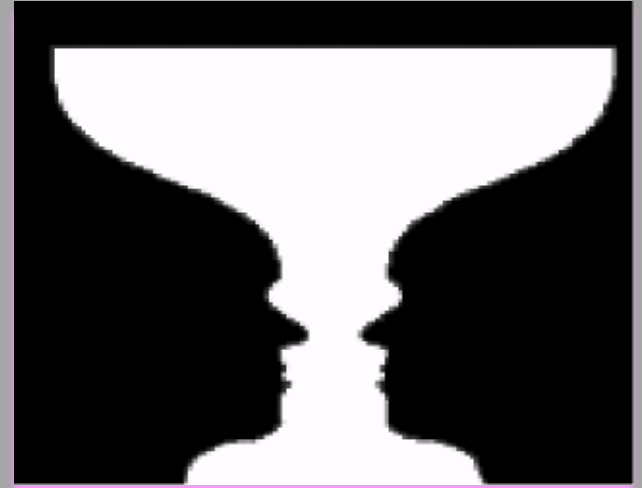
Kapalı şekiller açık olanlara göre, şekil-zemin ilişkisi dahilinde daha iyi algılanır.

Köhler illüzyonunda, beyaz kısmı pervane olarak gördüğümüz takdirde, siyah kısımlar(Zemin) olur.Siyah kısımları pervane olarak gördüğümüzde, beyaz kısımlar zemin (fon) olur.

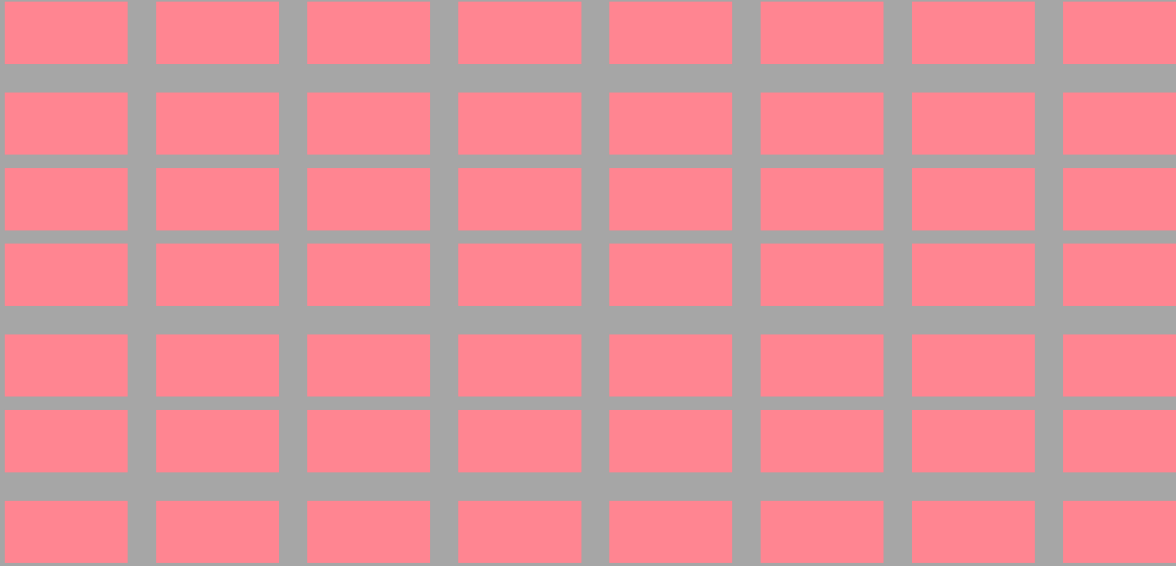
Köhler pervanesi

Vazo-yüz illüzyonu

Gruplama:

Algıda, örgütleyici eğilimlerden biri de, gruplamadır. Birbirine yakın olan. birbirine benzeyen, yakın olan, devamlılık gösteren eşyalar, şekiller, varlıklar bir grup olarak algılanırlar.

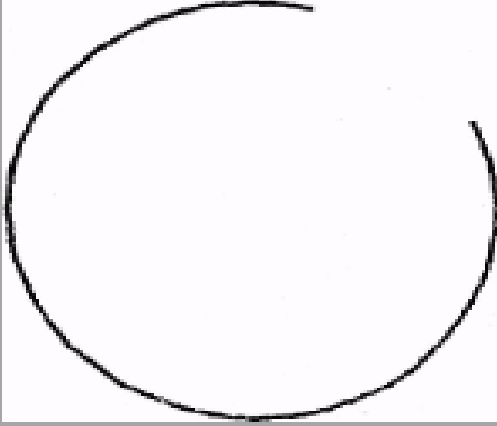

Gruplama: Dikkatle bakıldığı zaman, yukarıdaki kareler dörderli, altışarlı, dokuzarlı gibi değişik şekillerde gruplandırılabilir

Gruplama yapılırken, benzer şekil ya da renkte olan uyaranlar, benzer oldukları için birlikte algılanırlar. Aynı şekilde birbirine yakın olan uyaranlar zihnimizde yakınlıkları nedeniyle gruplanırlar. Sürekliliği olan uyaranlar, bu özelliklerinden dolayı bir bütün olarak algılanırlar

Tamamlama:

Psikologların algısal örgütlemeye belirledikleri diğer bir süreç de uyarıcıların tamamlanma durumudur. Daha önce algılanarak öğrenilen bir biçim veya bütünün eksik yönleri zihinde yeniden tamamlanarak yeniden biçimlenir.

Tamamlama.

Eksik çizgiler zihnimizde tamamlanarak daire olarak algılanırlar.

Tamamlama.

Siyah benekler zihnimizde tamamlanarak at üstünde adam olarak görülür. (Morgan, 1991'den)

İnsan zihni, çevreden gelen uyarıları belli biçimlerde kümelediği gibi, tam olmayan şekilleri de bütünleyerek algılar.

ALGIDA DEĞİŞMEZLİK

Algılamada belli nesnelere ilişkin uyarıcılar alınarak bunlar yorumlanır. Bu nesneler çeşitli nitelikleri ile bir kere öğrenildikten sonra, değişik durumlarda karşılaşılsa bile, aynı şekli ile algılanırlar. Nesnenin içinde bulunduğu koşullara rağmen bize aynı görünmesi olan algı değişmezliği üç grupta incelenir.

Şekil Değişmezliği:

Bilinen nesnelere değişik açılardan bakıldığında, şekilleri bakımından değişmez olarak algılanır. Burada önemli olan, nesnenin neye benzemesi gerektiği konusundaki bilgimizdir. Örneğin, yuvarlak bir masaya değişik açılardan bakıldığında, masanın üstü değişik şekiller gösterdiği halde, daima yuvarlak bir masa üstü olarak algılarız.

Büyüklik (Hacim) Değişmezliği:

Nesne uzaklaştıkça, gözün ağ tabakasındaki görüntüsü giderek küçülür. Ancak insanlar nesneleri, hep aynı büyüklükle algırlar. Burada değişmezliği etkileyen nesne hakkında daha önce edinilen bilgiler ve uzaklık etkenidir. Örneğin, uzaktaki bir adam, bize küçük görünür. Ancak biz adamın gerçek büyüklüğünün, küçülmediğini biliriz.

**Büyüklik
değişmezliği**

Renk ve parlaklık Değişmezliği:

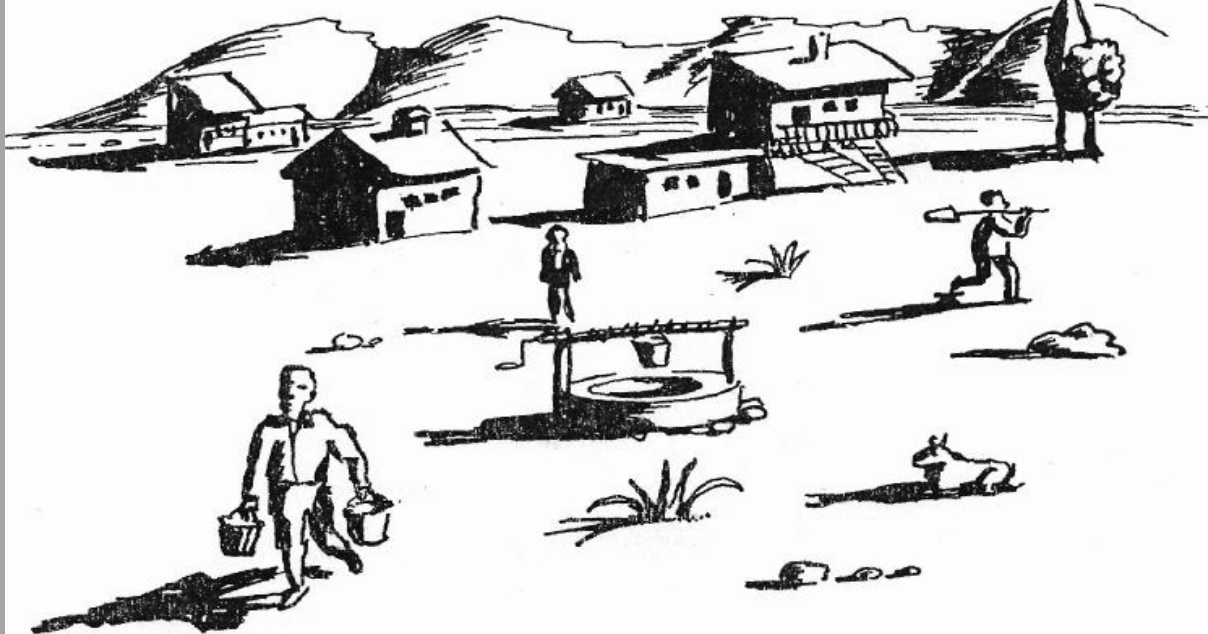
Bir nesnenin gölgede kalan kısmı daha koyu; ışıpta kalan kısmı ise daha açıktır. Ancak biz onu yine aynı renkte görürüz. Burada da algı değişmezliğini etkileyen nesnenin rengi hakkında daha önce edindiğimiz bilgilerdir.

Örneğin kömür ay ışığında, güneş ışığı altında da siyah olarak görülür

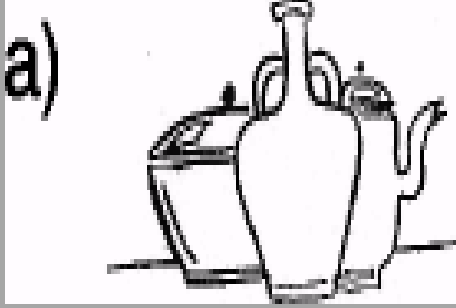
ALGI TÜRLERİ

DERİNLİK ALGISİ

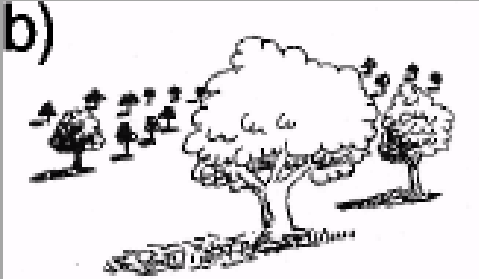
- Nesnelerin birbiri arkasında kalması
- Uzaklıkta olan nesnelerin küçük görünmesi
- Nesnelerin ışıklı, gölgeli olması
- Uzakta olan nesnelerin bulanık görünmesi

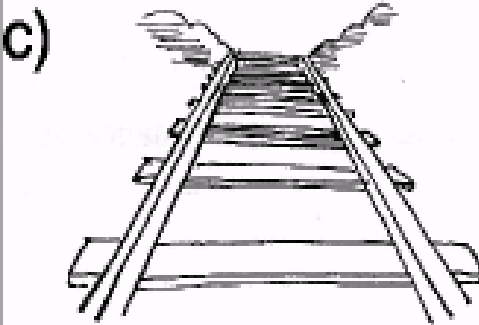
Gölgeler derinliğin algılanması. Nesnelerin gölgeli kısımları derinliğin algılanmasına yardım eder.

-Başka eşyanın önünü kapatan nesneler bize daha yakın görünür.

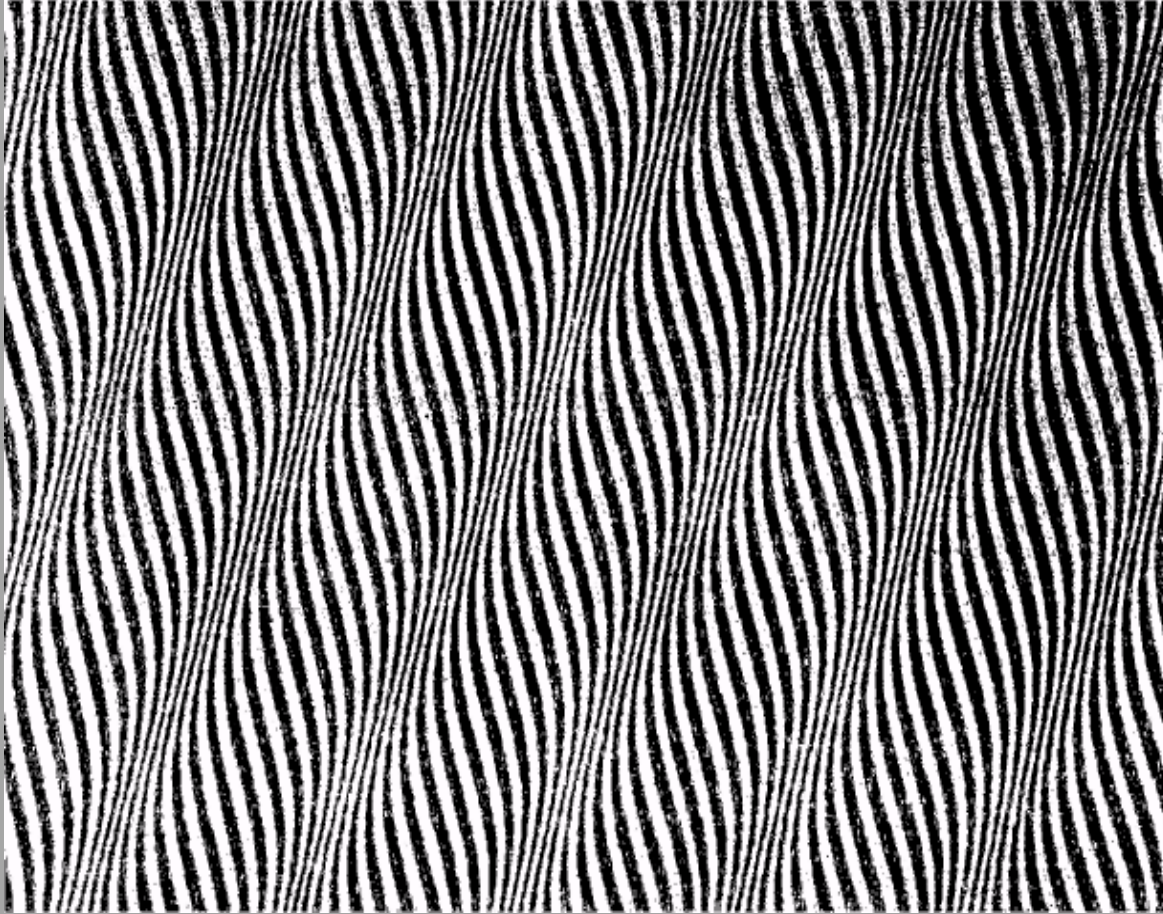
-Bir nesneye yakın olduğumuz ölçüde onu aydınlık ve parlak görürüz.

-Birbirine paralel çizgiler, bizden uzaklaştıkça birbirine yaklaşır gibi algılanır.

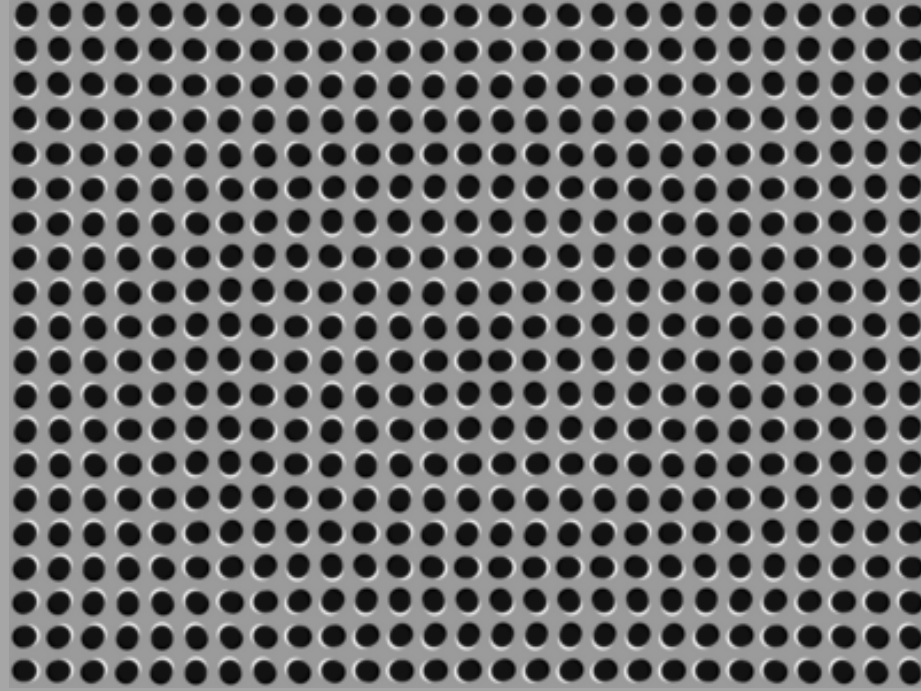
HAREKET ALGISI

Bir nesnenin hareket edip, etmediğini anlamak için çevreden bulunan nesnelerle karşılaştırmak gerekir. Aksi halde, nesnenin hareketi anlaşılamaz.

Hareketsiz çizgilerde hareketin algılanması (Riley', 1964).

Çevremizdeki görme alanı içinde hareket eden bir nesneden gelen uyarılar, gözün duyarlı ağ tabakasında birbirine yakın noktaları bir dizi halinde uyarırlar, orada kalan ışığın beyinden duyulması hareket algısını oluşturur. Gerçekte fiziki bir hareket olmadığı zamanda, birey hareket algılar. Buna görünürde hareket denir.

Resme dikkatle bakıldığında hareket hissedilir.

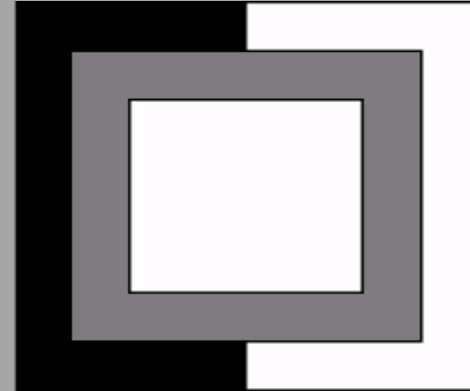
ALGI YANILMALARI

Duyu Organlarının Etkisi:

Duyu organlarımız da zaman zaman yanılırlar. Buna en güzel örnek gözün yanılması (illüzyon) dur. illüzyonlar fizik ya da psikolojik etkenlere bağlı olarak meydana gelirler. Örneğin Suya batırılan bir kaşığın, kırık görünmesi fiziksel, karanlıkta bir boruyu yılan benzetmek psikolojik illüzyondur.

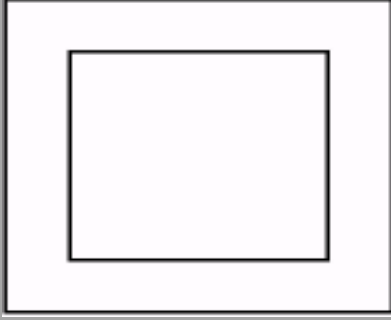

Işığın kırılması

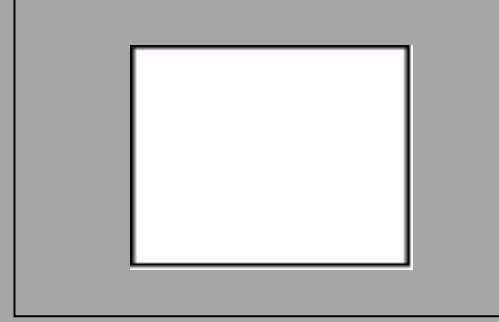

Algı yanılması

a

b

Şekilde a karesi b karesinden büyük görünür, dikdörtgen çerçevede gözler daha fazla hareket ettiğinden, bu yanılgı ortaya çıkar.

İllüzyon, normal olan her insanda görülen bir haldir. Ancak halüsinasyon, genellikle akıl hastalarında görülür. Halüsinasyon, hiç uyarıcı olmadığı halde oluşan algıdır.

Algılamada geçmiş yaşantıların etkisi:

Algılanan nesneler ile yaşantıların zihinde izleri kalır. (Tasarım) Geçmiş yaşantıların izlenimleri yeni algıları etkiler, örneğin ilk defa portakal gören bir çocuk, bunu daha önce gördüğü topa benzetebilir. Asansörde kalan bir bayan, yeniden asansöre binmekte güçlük çekebilir.

Yukarıdaki resime baktığınız zaman, beklentilerinize ve geçmiş yaşantılarınıza göre farklı algılayabilirsiniz (önce 1. Resime bakınız)

ALGILAMA VE GÜDÜLER

İnsanların algılarını etkileyen en önemli faktörlerden biri de güdüler ve sahip olunan değerlerdir. Uyarıların özellikleri duyu organlarının, geçmiş yaşantılar, kuvvetli istekler, algılamada rol oynadığı gibi, algı yanıtlımlarına da yol açmaktadır.

Algılarımız, güdülerimizden kuvvetli bir şekilde etkilenir. Örneğin görünüm bakımından sıradan sayılabilecek bir erkek, onu beğenen kadının gözünde çok yakışıklıdır. Bir konu için güdülenmenin şiddeti oranında algılama güçlü olmaktadır. Bir konuyu algılama, o konu için nasıl güdülenmiş olduğumuzla, kuvvetli olarak etkilenir.

Güdü, görmek istediklerimizi görme yolunda bir eğilime yol açarak, günlük yaşantımızda sık sık algı yanıtlımlarına neden olur.

KAYNAKLAR

<https://docplayer.biz.tr/152372222-Isigin-kirilmesi-i-gelme-acisi-r-kirilma-acisi-isik-saydam-bir-ortamdan-baska-bir-saydam-ortama-90-disinda-bir-aci-ile-gonderildiginde-kirilir.html>